

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра менеджменту та публічного врядування

07-06-64М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Соціологічні аспекти публічного управління»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Місьцеве самоврядування»
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 5
від 14 листопада 2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Соціологічні аспекти публічного управління» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Місьцеве самоврядування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Мартинюк Г. Ф. – Рівне : НУВГП, 2023. – 16 с.

Укладач: Мартинюк Г. Ф., к.пед.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ. упр., проф., в.о. завідувача кафедри менеджменту та публічного врядування.

Керівник ОП: Мартинюк Г. Ф., к.пед.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування

© Г. Ф. Мартинюк, 2023
© НУВГП, 2023

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета і завдання виконання практичних завдань.....	4
2. Тематика практичних занять.....	6
3. Методи навчання.....	12
4. Оцінювання знань студентів.....	12
5. Розподіл балів за формами контролю.....	13
6. Список рекомендованої літератури.....	14

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Викладання дисципліни допоможе здобувачам оволодіти знаннями з теорії управління, дає змогу зрозуміти основні фактори, які впливають на процес організації управлінської діяльності та прийняття ефективних управлінських рішень ; знати основні соціологічні аспекти дослідження управління, поняття та терміни, закономірності формування управлінського процесу; вміти проводити теоретичний аналіз стану і розвитку соціології управління, прогнозувати розвиток управлінських процесів; мати навички роботи з соціологічною літературою та з соціологічними понятійним апаратом, засвоїти методичні основи процесу управління, вивчити методи та засоби управління, вимоги до сучасних керівників та управлінців, методи ефективного прийняття управлінських рішень.

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологічні аспекти публічного управління» є сприяння формуванню грамотних спеціалістів, здатних правильно орієнтуватися в соціальному і гуманітарному просторі.

Цілями вивчення навчальної є такі: - отримати теоретичні знання та практичні навички щодо управління соціальним розвитком; - опанувати засади соціального захисту, духовної безпеки людини, суспільства та держави; - ознайомити здобувачів (студентів) із концептуальними засадами гуманітарної політики, особливостями управління державними установами соціальної сфери в сучасних умовах; - доповнити та розширити знання здобувачів щодо основ чинного національного та міжнародного законодавства в соціальній сфері; - вдосконалити навички

управління соціально-гуманітарною сферою в умовах трансформаційної фази розвитку суспільства.

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти компетентностей щодо:

ЗК02. Здатність працювати в команді, діяти соціально відповідально та свідомо.

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти в т.ч., що пов'язані з урядуванням на повоєнних територіях.

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти вивчаючи дану дисципліну є:

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, щодо постконфліктного врядування використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері

публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців та громадян результати їх діяльності в т.ч. в якості депутатів та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

РН17. Уміти застосовувати основи психології та педагогіки в професійній діяльності.

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Соціологія управління у системі соціологічного знання.

Мета: ознайомити студентів із соціологією управління; основними категоріями та поняттями дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Предмет соціології управління.
2. Методологія дисципліни як сукупність заходів для оптимізації управлінських процесів.
3. Системний підхід до соціальних явищ як запорука адекватного відображення соціальної дійсності.
4. Місце і роль соціології управління у системі соціологічного знання.
5. Основні категорії та поняття дисципліни.
6. Суб'єкт та об'єкт управління, їх характеристики.

Тема 2. Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної сфер

Мета: ознайомити студентів із публічною сферою її функціональними особливостями; охарактеризувати взаємозв'язок публічної сфери та публічної політики.

Питання для обговорення:

1. Соціальна сфера: публічне адміністрування та людина; публічне адміністрування та колектив; публічне адміністрування та суспільство.
2. Влада як основний засіб публічного адміністрування.
3. Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної сфер.
4. Атрибутивні та функціональні особливості публічної сфери в Україні.
5. Функції публічної сфери.
6. Специфіка поведінки людей в економічній та політичній сферах.
7. Дія ринкових принципів у політичній сфері.
8. Взаємозв'язок публічної сфери і публічної політики.
9. Публічне адміністрування та суспільство.

Тема 3. Об'єкт соціології в державній службі

Мета: ознайомити здобувачів із сутністю державної соціологічної політики, її структурою; охарактеризувати соціологічну систему суспільства та її складові елементи.

Питання для обговорення:

1. Сутність державної соціологічної політики, її структура та види.
2. Суб'єкти та об'єкти соціології.
3. Соціологія та державна влада.
4. Соціологічна система суспільства та її складові елементи.
5. Сутність, зміст та специфіка державного управління.
6. Сутність державної служби та її еволюція.

7. Функціонування державної служби.
8. Роль соціології в дослідженні проблем місцевого самоврядування.

Тема 4. Соціологічна система суспільства як взаємодія владних інститутів

Мета: ознайомити здобувачів із особливостями соціологічної системи, її місцем і роллю у життєдіяльності суспільства.

Питання для обговорення:

1. Поняття соціологічної системи.
2. Місце і роль соціологічної системи у життєдіяльності суспільства.
3. Поняття та головні напрями соціології суспільства.
4. Характер і особливості соціологічної системи України на сучасному етапі.

Тема 5. Взаємодія держави та громадянського суспільства

Мета: ознайомити студентів із місцем публічного адміністрування в громадянському суспільстві; подати здобувачам основні характеристики громадянського суспільства; навчити визначати місце і функції громадських організацій у публічному адмініструванні.

Питання для обговорення:

1. Визначте основні характеристики громадянського суспільства.
2. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин.
3. Місце і значення громадських організацій у публічному адмініструванні.

4. Охарактеризуйте організаційну структуру публічного органу.
5. Завдання соціальної політики держави в умовах ринкової економіки.
6. Функції держави і суспільства в здійсненні соціальної політики.
7. Держава в системі суб'єктів соціальної політики.
8. Організаційно-правове забезпечення реалізації соціальної політики.
9. Перелік основних соціальних прав і свобод людини в міжнародних нормативно-правових документах.

Тема 6. Запобігання корупції як соціальне явище

Мета: знати нормативно-правову базу антикорупційної діяльності. Ознайомитися з чинниками запобігання проявам корупції.

Питання для обговорення:

1. Поняття корупції та корупційних дій.
2. Нормативно-правова база антикорупційної діяльності. Зони «підвищеного» ризику проявів корупції.
3. Політичні чинники запобігання проявам корупції. Нормативно-правові чинники запобігання проявам корупції. Організаційні чинники запобігання проявам корупції. Економічні чинники запобігання проявам корупції.
4. Кадрові чинники запобігання проявам корупції.
5. Морально-психологічні чинники запобігання проявам корупції

Тема 7. Комунікація як соціальний процес

Мета: ознайомити студентів із роллю комунікацій та специфікою комунікаційних бар'єрів у процесі управління.

Питання для обговорення:

1. Роль комунікацій у процесі управління.
2. Основні компоненти та завдання комунікації.
3. Соціологічні моделі комунікації.
4. Роль міжособистих комунікацій в процесі управління.
5. Специфіка комунікаційних бар'єрів.
6. Функційно - рольові комунікації.
7. Характерні особливості групових і міжгрупових комунікацій.
8. Вертикальні, горизонтальні, міжрівневі комунікації у процесі управління.

Тема 8. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності

Мета: інформувати здобувачів про роль грамотності управлінських кадрів в області інформаційно-комунікаційних технологій.

Питання для обговорення:

1. Удосконалення аналізу соціальної інформації.
2. Загальний інформаційно – соціологічний банк даних.
3. Якість інформації щодо стану соціальних явищ та процесів.
4. Роль грамотності управлінських кадрів в області сучасних інформаційних технологій.

5. Використання інформації в управлінській діяльності.

Тема 9. Управління соціальними конфліктами

Мета: ознайомити студентів із проблематикою конфлікту, причинами виникнення конфліктів в соціальній сфері.

Питання для обговорення:

1. Управління ризиками.
2. Соціологічна інтерпретація ризику та особливості його сприйняття.
3. Управління ризиками у сучасному українському суспільстві.
4. Проблематика конфлікту в соціологічній теорії. Управління конфліктами, їх профілактика.
5. Причини виникнення соціальних конфліктів.
6. Соціальні технології управління екстремальними ситуаціями.

Тема 10. Соціологічні аспекти культури та етики управління.

Мета: інформувати здобувачів про роль грамотності управлінських кадрів в області інформаційно-комунікаційних технологій.

Питання для обговорення:

1. Управлінська етика і соціальна відповідальність.
2. Культура управління, елементи і механізм функціонування.
3. Типи культури управління.
4. Організаційна культура. Етика управлінців.

3. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни використовуються методи: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, *навчальна дискусія, дебати.*

Технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження, навчання на основі досвіду та інші.

4. Оцінювання знань студентів

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних задач, тестування, перевірка письмових завдань.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні; 60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані; 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру; 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий контроль		Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2											
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	M1	M2	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	20	20	

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендована література

Основна

1. Бурега В. В. Соціологія державного управління. Донецьк : ООО «Східний видавничий дім», 2012. 167 с.
2. Математико-статистичні методи в соціології : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. І. Білуцак, І. В. Когут; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Сорока Т.Б., 2016. 111 с.
3. Слющинський Б. В. Соціологія управління : навчально-методичний посібник. Маріуполь : Видавничий центр МДУ, 2018. 144 с
4. Плахова О. М. Соціологія управління : навчально-методичний посібник для студентів соц. факультету. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 128 с.
5. Токар М. Громадські організації України в системі розвитку публічно-управлінських відносин : монографія / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. 412 с.
6. Ястремська О. М. Публічне адміністрування: навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 132 с.
7. Якимчук А. Ю. О. М. Корецький Публічне адміністрування : навчальний посібник. Донецьк : Юго-Восток, 2014. 224 с.

Допоміжна

1. Ляш О. І. Трансформації системи соціальної безпеки України : регіональний вимір : монографія. Львів : ПАІС, 2012. 592 с.
2. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія: І. О. Дегтярьова, В. С. Куйбіда, П. М. Петровський та ін., уклад. Т. О. Мельник. Т. 1. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 213 с.

3. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Інформаційна безпека. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1528> (дата звернення: 11.03.2022). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.11.36.
4. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Сучасний стан децентралізаційних процесів в Україні. Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. *Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад*: мат-ли I Міжнар. наук.-метод. конф. Рівне : Волин. обереги, 2018. 233 с. С. 18–20.
5. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Дослідження сприйняття корупції в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 1 URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?n=1&y=2022>. DOI: 10.32702/2307-2156-2022.1.34
6. Антонова С. Є., Мартинюк Г. Ф. Формування цифрової грамотності державних службовців. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/631> DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.10.7>
7. Конституція України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. С. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 4, ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
9. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 року № 3236-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
2. Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua>.
7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://lib.rv.ua/>.
8. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне). URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>.
9. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL: <http://surl.li/agkgv>
10. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL: <http://surl.li/axmkc>.
11. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://surl.li/kvrui>.
12. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php.